

Trgovanje z otroki

✍ Ivana Kozina

Trgovanje z ljudmi zajema novačenje, prevoz, premestitve, nudenje zavetja in sprejemanje oseb ob uporabi groženj, sile ali drugih oblik prisiljevanja; pomeni ugrabitve, prevare, zavajanje, zlorabo (lastne oblasti ali ogrožajočega (žrtvinega) položaja, dajanje ali prejemanje denarnih sredstev, da bi izsilili pristanek osebe, ki jo z namenom zlorabljanja nadzoruje druga oseba.

Zloraba vključuje uporabo oseb za prostituiranje ali za druge oblike spolne zlorabe, za prisilno delo ali usluge, za suženjstvo in postopke, podobne suženjstvu, za dolžniško suženjstvo ali trgovino z organi.

Opredelitev

Trgovanje z otroki je oblika trgovanja z ljudmi, ki vsebuje vse zgoraj navedene značilnosti tega sramotnega zločina našega časa. Poznamo različne oblike trgovanja z otroki: beračenje, prostitucija, prisilno delo, prisilne poroke, trgovanje z organi, lažne posvojitve, siljenje v kazniva dejanja, uporaba otrok za bojvnike idr.

Mednarodna organizacija dela (ILO) ocenjuje, da je med žrtvami trgovanja z ljudmi 1,2 milijona otrok. Po najnovejših poročilih UNICEF-a trgovanje z otroki nenehno narašča. Najpogostejši vzroki zanj so revščina, beda in kriminal. Po najnovejših poročilih Urada Združenih narodov za drogo in kriminal (UNODC) je odstotek otrok, ki so žrtev trgovanja z ljudmi, narasel z 20 %

na 27 %. Med tremi otroki žrtvami sta dve deklici in en deček. Glede na spol in starost je profil žrtev trgovine z ljudmi videti takole: 59 % je žensk, 14 % moških, 17 % deklic in 10 % dečkov.

Med najpomembnejše mednarodne dokumente, ki se nanašajo na trgovanje z otroki, sodijo: Konvencija Združenih narodov o otrokovih pravicah¹ iz leta 1989, Konvencija ILO o najhujših oblikah otroškega dela² iz leta 1999 in Protokol Združenih narodov za preprečevanje, zatiranje in kaznovanje trgovine z ljudmi, zlasti ženskami in otroki³ iz leta 2000, ki dopolnjuje Konvencijo Združenih narodov proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu (MPTLMOK). Slednja je v veljavi od leta 2003. Protokol je 1. januarja 2009 podpisalo 124 držav. Ta jih zavezuje, da trgovino z ljudmi opredelijo kot kaznivo dejanje – enako kot druga kazniva dejanja. Namen *Protokola* je:

- preprečevanje in boj proti trgovini z ljudmi, posebno ko gre za ženske in otroke;
- pomoč žrtvam trgovine z ljudmi ob polnem spoštovanju njihovih človekovih pravic;
- razvijanje meddržavnega sodelovanja, da bi dosegali te cilje.

Ker pa je trgovanje z ljudmi globalni problem, je za njegovo učinkovito zatiranje potrebno globalno delovanje. S to mislijo so organizacije Karitas iz dvanajstih držav, ki na državni

ravni izvajajo projekte za preprečevanje trgovanja z ljudmi, združile svoje moči v skupnem mednarodnem projektu, imenovanem *Euro-mediterranean anti-trafficking project*. (Evro-mediteranski projekt proti trgovanju z ljudmi). V projekt so se vključile organizacije

Foto: Peter Prebil

Karitas dežel, ki jih povezuje podobna problematika oz. si v boju proti trgovanju z ljudmi lahko pomagajo. V ta projekt so vključene organizacije Karitas naslednjih držav: Albanije, Armenije, Bosne in Hercegovine, Bolgarije, Francije, Kosova, Libanona, Romunije, Slovenije, Španije, Turčije in Ukrajine (v kratkem se bo priključil tudi Karitas Italije). Projekt financira *Secour Catholique – Caritas* iz Francije.

Beračenje otrok

Prisilno beračenje otrok je skupni projekt vseh navedenih držav. V nekaterih od njih namreč otroško beračenje, kot ga opredeljuje trgovanje z ljudmi, sploh ni vključeno v kazensko zakonodajo, v nekaterih državah pa postopek vključitve te oblike zlorabe v kazensko zakonodajo že poteka.

Drug velik problem je neozaveščenost družbe o tem, da pomeni (prisilno) beračenje tudi trgovanje z ljudmi. Večina ljudi meni, da je 'ubogajme', ki ga dajo otroku beraču, nakup cvetja, obeskov in podobnih predmetov od otrok, ki to prodajajo po gostinskih lokalih v poznih večernih urah, otroku v pomoč. Mnogi ne vedo, da miloščino, ki jo izročijo otroku, jemlje nekdo drug. Ne zavedajo se, da s tem ohranjajo otroka v suženjskem položaju in tako vzdržujejo trgovanje z otroki. Trgovci z ljudmi dobro vedo, da je bosonogemu otroku, ki vam govori, da je lačen, in vas prosi za kovanec, težko reči 'ne'. Otroci berači lahko dnevno zaslužijo kar precejšnjo vsoto denarja, vendar pa morajo vse do zadnjega centa predati odrasli osebi, ki jih nadzoruje. Zato je trgovanje z otroki v obliki prosjačenja za kriminalne skupine tako donosno.

“ Mnogi ne vedo, da miloščino, ki jo izročijo otroku, jemlje nekdo drug. Ne zavedajo se, da s tem ohranjajo otroka v suženjskem položaju in tako vzdržujejo trgovanje z otroki. ”

Da bi zmanjšali število otrok, ki so žrtve takšne oblike trgovanja z ljudmi, so v okviru projekta *Euro-mediterranean anti-trafficking project* leta 2013

sprožili informativno kampanjo *Look! Think! Act! Your money feeds child trafficking!* (*Bodite pozorni! Pomislite! Delujte! Vaš denar vzdržuje trgovanje z otroki!*). Namen kampanje je posredovati skupno sporočilo in začeti s prevzgojo ljudi, ki s svojim početjem nezavedno vzdržujejo trgovanje z otroki. Gradivo je vsebovalo informacije o škodljivih posledicah dajanja 'miloščine', o tem, kako so pri tem kršene pravice otrok in kaj lahko ljudje dejansko storijo, da bi resnično pomagali tem otrokom. S kampanjo so v 10 državah članicah projekta začeli 12. junija 2013, na *Svetovni dan boja proti otroškemu delu* (Slovenija in Španija sta se priključili naknadno), in jo zaključili 18. septembra 2013, na *Evropski dan boja proti trgovanju z ljudmi*. V vseh desetih deželah so uporabili identično slikovno in besedilno gradivo, prevedeno v lokalne jezike.

Način posredovanja tega gradiva je bil prilagojen potrebam vsake države – preko dnevnega časopisja, oglasov na spletnih straneh (spletne pasice, pojavna okna), velikih panojev, posterjev, letakov, svetlečih reklam, magnetkov, nalepk itd. Gradivo so izpostavili predvsem na mestih, kjer so otroci beračili ali kjer so opravljali prisilno delo: na križiščih, kjer so otroci beračili, na semaforjih, ob katerih so otroci čistili vetrobranska stekla, v gostinskih objektih, v katerih so prodajali obeske, cvetje in druge predmete ipd.

Kadar gre za preprečevanje trgovanja z ljudmi, še posebej v takšni informativni kampanji, ki je bila uporabljena kot sredstvo preprečevanja, je presojljivo in težko natančno spregovoriti o njenih pravih učinkih. Primer Bosne in Hercegovine priča

Foto: Peter Prebil

o pozitivnih spremembah. Čeprav ta oblika trgovanja z otroki še ni del kazenske zakonodaje BiH, so se ljudje začeli pogosteje oglašati ter obveščati policijo in nevladne organizacije o primerih takšnih kaznivih dejanj. Na drugi strani pa je večina medijev prisilno otroško delo in beračenje začela poimenovati 'trgovanje z otroki', kar prispeva k dodatnemu informiranju javnosti o tem problemu. ■

Prevedla Dušica Grgič.

Opombe

1. UN Convention on the Rights of the Child.
2. ILO Worst Forms of Child Labour Convention.
3. UN Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, especially Women and Children.